

УДК 378.018.43

DOI 10.18372/2786-5495.1.15759

Верголяс Олександр Олександрович 

кандидат юридичних наук,
Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького,
м. Мелітополь, Україна

Верголяс Майя Разметівна 

доктор біологічних наук, доцент,
Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького,
м. Мелітополь, Україна;
ПЗВО Міжнародний європейський університет,
м. Київ, Україна

ПОЗИТИВНІ АСПЕКТИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ

Анотація. Дистанційне навчання набуло широкого поширення у багатьох країнах світу, зокрема в Україні і з кожним роком його популярність стрімко зростає. Як вище було зазначено, цей метод навчання став основним з кінця 2019 року в результаті загальнодержавного карантину, щодо запобігання стрімкого поширення гострої респіраторної хвороби COVID-19. Сучасне суспільство вимагає від вищої школи нове глобальне завдання – здатність забезпечення доступу до вищої освіти все більш широких верств суспільства, через те, що для будь-якої країни ступінь її економічного і технологічного розвитку, добробуту суспільства пропорційні середньому рівню знань, умінь, навичок і кваліфікацій її активного населення. В Україні дистанційна освіта надзвичайно актуальна. Причина такої успішності криється в масовій перепідготовці і підготовці максимальної кількості фахівців по всій території України з використанням мінімальних коштів. Дистанційне навчання в Україні може повноцінно розвиватися за наявності таких його основних складових: нормативноправової бази; навчальних закладів контингенту студентів; кваліфікованих викладачів; навчальних програм і курсів; відповідної матеріальнотехнічної бази, розробки критеріїв якості тощо.

Ключові слова: дистанційне навчання; дистанційна освіта; відкрита освіта.

Annotation. Distance learning has become widespread in many countries around the world, including Ukraine, and its popularity is growing rapidly every year. As mentioned above, this method of training has become the main since the end of 2019 as a result of national quarantine to prevent the rapid spread of acute respiratory disease COVID-19. Modern society demands from higher education a new global task - the ability to provide access to higher education to a wider section of society, because for any country the degree of its economic and technological development, welfare of society is proportional to the average level of knowledge, skills and qualifications its active population. In Ukraine, distance education is extremely relevant. The reason for this success lies in the mass retraining and training of the maximum number of specialists throughout Ukraine with the use of minimal funds. Distance learning in Ukraine can fully develop in the presence of the following main components: regulatory framework; educational institutions of the contingent of students; qualified teachers; training programs and courses; appropriate material and technical base, development of quality criteria, etc.

Keywords: distance learning; distance education; open education.

Завдяки введенню карантинних заходів через поширення коронавірусної хвороби дистанційна освіта отримала статус не тільки як якісно новий, прогресивний вид навчання, завдяки новим технологічним можливостям, які з'явилися внаслідок інформаційної революції, і на підставі ідеї відкритої освіти але й широке поширення, як основний інструмент навчання. В основу дистанційної форми навчання покладено самостійну інтерактивну роботу студента зі спеціально розробленими навчальними матеріалами.

Дистанційне навчання набуло широкого поширення у багатьох країнах світу, зокрема в Україні і з кожним роком його популярність стрімко зростає. Як вище було зазначено, цей метод навчання став основним з кінця 2019 року в результаті загальнодержавного карантину, щодо запобігання стрімкого поширення гострої респіраторної хвороби COVID-19.

Стрімкий розвиток дистанційної сприяє модернізації сучасної системи освіти загалом. Сучасна дистанційна освіта – це складна розгалужена система передачі даних та знань мережею Інтернет з використанням різних засобів і технологій, що сприяє отриманню студентами необхідної інформації для використання у практичній діяльності [1].

Дистанційна освіта – це така форма організації навчального процесу та педагогічна технологія, основою якої є керована самостійна робота студентів та широке застосування у навчанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Основним завданням дистанційного навчання студентів є створення таких умов виховання особистості, які сприятимуть посиленню бажання і здатності до спілкування, навчання та самоосвіти.

Сучасне суспільство вимагає від вищої школи нове глобальне завдання – здатність забезпечення доступу до вищої освіти все більш широких верств суспільства, через те, що для будь-якої країни ступінь її економічного і технологічного розвитку, добробуту суспільства пропорційні середньому рівню знань, умінь, навичок і кваліфікацій її активного населення [2].

Люди з високою кваліфікацією краще пристосовані до ймовірних змін профілю роботи, менш вразливі у випадках її втрати, більш спроможні оновлювати і підвищувати рівень своїх знань та вмінь. Це значно змінює стан системи освіти в суспільстві, її інституційний статус. Освіта стає не лише інструментом взаємопроникнення знань і технологій у глобальному масштабі, а й капіталу, засобом боротьби за ринок, розв'язання геополітичних завдань. Інформаційному суспільству потрібна масова якісна і, що головне, цифрова освіта, яка спроможна забезпечити вимоги до споживача та виробника матеріальних і духовних благ. Виконати соціальне замовлення суспільства через збільшення фінансування освіти, механічного збільшення кількості навчальних закладів та іншими традиційними способами не в змозі навіть заможні країни. Тому поява дистанційної освіти не випадкова, це закономірний етап розвитку та адаптації освіти до сучасних умов [3].

Дистанційне навчання – форма організації освітнього процесу, вихідною точкою якої є самостійна робота студента. Це дає змогу навчатися у зручний для людини час та у віддаленому від викладача місці. Такий тип навчання дає змогу отримати освіту широкому колу людей, які мають певні обмеження для очного навчання, наприклад, для працюючих, військовиків строкової служби, людей з обмеженими можливостями та ін. Таким чином, дистанційне навчання передбачає таку організацію навчального процесу, коли студент навчається самостійно за розробленою викладачем програмою і віддалений від нього у просторі чи в часі, однак може вести діалог з ним за допомогою засобів комп'ютерних технологій [2, 4].

Відмінність дистанційного навчання від традиційного зрозуміла, якщо розглянути їх з погляду форм взаємодії викладача і студента. В основу традиційної моделі навчання покладено читання лекцій, проведення семінарських, лабораторних та різних ігрових видів занять, організація самостійної роботи студентів тощо. Джерело навчання – книга і викладач, як інтерпретатор знання. Дистанційне ж навчання орієнтоване на впровадження в навчальний процес принципово відмінних моделей навчання, що передбачають проведення конференцій, проектні роботи, тренінги та інші види діяльності з комп'ютерними та нетрадиційними технологіями.

Навчання з переважною самостійною роботою відоме давно. У нашій країні воно називається «заочним» [5]. Ефективність самостійного навчання, більше, ніж інших форм освіти, залежить від способів надання навчальних матеріалів, контролювання роботи і контактування з викладачем. Тому, в першу чергу, розвиток цієї форми навчання був зумовлений упровадженням новітніх інформаційних технологій і засобів комунікації. Еволюція в цьому напрямку зумовила те, що в сучасному розумінні дистанційне навчання –

це сучасна форма освіти, в якій інтегровані елементи всіх видів навчання (очного, вечірнього, заочного) на основі використання новітніх комп'ютерних технологій.

В Україні дистанційна освіта надзвичайно актуальна. Причина такої успішності криється в масовій перепідготовці і підготовці максимальної кількості фахівців по всій території України з використанням мінімальних коштів. [6, 7].

Дистанційне навчання розглядається науковцями як форма організації освіти, коли студенти віддалені від викладача у просторі і часі, але можуть підтримувати діалог за допомогою засобів комунікації. Надання доступу до навчальних матеріалів, рекомендацій щодо роботи з ними відбувається у зручному місці та у зручний час. Це дозволяє знизити кількість аудиторних занять у загальному навантаженні студента і звільнити час для більш активної самостійної роботи, забезпечити індивідуалізацію навчання.

Контингентами студентів для дистанційної освіти, тобто учасниками цієї форми освіти можуть бути різні категорії населення: від учнів загальноосвітніх шкіл і слухачів закладів післядипломної освіти до аспірантів і докторантів вищої школи.

Незважаючи на деякі недоліки, дистанційну освіту притаманний ряд позитивних рис, які не властиві традиційної, наприклад:

- дистанційна освіта формує глобальний (національний, регіональний, міський, локальний), принципово новий освітній простір;
- можливість займатися в зручний для себе час у зручному місці й темпі, нерегламентований відрізок часу для освоєння дисципліни;
- якщо людина працює, то вона може навчатися паралельно із професійною діяльністю навчання, тобто без відриву від виробництва;
- можливість звертання до багатьох джерел навчальної інформації (електронних бібліотек, банків даних, баз знань тощо);
- сконцентроване подання навчальної інформації та мультимедійний доступ до неї підвищує ефективність засвоєння матеріалу;
- рівні можливості одержання освіти – незалежно від місця проживання, стану здоров'я, елітарності й матеріальної забезпеченості студента;
- дистанційне навчання допомагає оминати психологічні бар'єри, пов'язані з комунікативними якостями людини (наприклад, соромливістю, страхом публічних виступів та ін.);
- дистанційне навчання розширює та оновлює роль викладача, який повинен координувати пізнавальний процес, постійно вдосконалювати свої курси, підвищувати творчу активність і кваліфікацію відповідно до нововведень та інновацій;
- дистанційна освіта позитивно впливає на студента, збільшуючи його творчий та інтелектуальний потенціал за рахунок самоорганізації, прагнення до знань, уміння володіти комп'ютерною технікою і самостійно приймати відповідальні рішення;

Таким чином, якість дистанційної освіти не поступається в ідеалі якості очної форми одержання освіти, а поліпшується за рахунок залучення кадрового (професорсько-викладацького) складу найвищої кваліфікації і використання в навчальному процесі найкращих навчально-методичних видань та контролюючих тестів з дисциплін.

Дистанційне навчання в Україні може повноцінно розвиватися за наявності таких його основних складових: нормативної-правової бази; навчальних закладів (центрів, факультетів, інститутів, університетів дистанційного навчання); контингенту студентів; кваліфікованих викладачів; навчальних програм і курсів; відповідної матеріально-технічної бази (апаратного і програмного забезпечення, високошвидкісних ліній зв'язку); розробки критеріїв якості тощо [6, 7].

Список використаних джерел

1. Стефаненко П.В. Дистанционное обучение в высшей школ : монографія / П.В. Стефаненко. – Донецк : ДонНТУ, 2002. – 400 с.
2. Триндаде А.Р. Информационные и коммуникационные технологии и развитие человеческих ресурсов / А.Р. Триндаде // Дистанционное образование. – 2000. – № 2. – С. 5–9.

Дистанційна освіта в Україні: інноваційні, нормативно-правові, педагогічні аспекти

3. Степаненко С.В. Про трансформацію системи заочної освіти в умовах інтеграції в Європейський освітній простір / С.В. Степаненко // Вища школа. – 2007. – № 2. – С. 31–37.
4. Шуневич Б.І. Дистанційна освіта : теорії індустріалізації викладання / Б.І. Шуневич // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2002. – № 5. – С. 45–50.
5. <http://edu.minfin.gov.ua/LearningProcess/RemoteEducation/Pages/Проблеми-впровадження-дистанційної-освіти-в-Україні.aspx>.
6. Татарчук Г.М. Институционализация дистанционного обучения: социологический аспект / Г.М. Татарчук // Образование. – 2000. – № 1. – С. 63–72.
7. Кремень В.Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати / В.Г. Кремень – К. : Грамота, 2005. – 48 с.